

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Д. Торомановъ, А. Гечевъ, К. Илиевъ, М. Чукчуковъ и К. Малковъ.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвенъ.

Необнародвани рѣшониси, по желанието на авторитѣ имъ се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 30 ст. на редъ, смѣтани въ гармондъ.

 На всичкитѣ ученици се отстъпя за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Отъ редакцията; 2) Какви подобрения иска да направи тукашното околийско земледѣлческо дружество „Нива“ за материалното повдигане на земледѣлцитѣ — членове на сѣщото, продължение отъ брой 3-й; 3) По кършене, продължение отъ брой 2-й; 4) Едно мнение върху статията „Нѣколко думи за ползата отъ земледѣлческитѣ вѣстници и списания, които се получаватъ въ общинскитѣ управления“; 5) Неприятелитѣ до тютюна въ испитателното поле при Държав. Винарско-Земледѣлческо училище прѣзъ 1897 год.; 6) Запазване на тора и торенито; 7) Обявления; 8) Новъ.

Обявяваме, че за въ бѣдъще вѣстника си ще испращаме само срѣщу прѣдплата. Този и нѣколко слѣдующи броеве испращаме на г. абонатитѣ ни плативши за минжлата година, като ги умоляваме да гледатъ да се издѣлжжтѣ най-кжсно до излизанието на 4—5 броеве.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

Какви подобрения иска да направи тукашното околийско землед. друж. „Нива“ за материалното повдигане на землед. — членове на сѣщото?

(Продължение отъ брой 3-ий)

Парнитѣ вършачки иматъ голѣми прѣимущества, но тѣ въ насъ неможтѣ да се распространяватъ въ голѣмъ размѣръ, защото нашитѣ земледѣлци сж дребни; тѣмъ отсѣствува нужний капиталъ за доставляванието на едри машини, което обстоятелство особено ще повлияе върху осжществяванието прѣднамѣренията на дружеството. Ако дружество „Нива“ смѣта да доставлява на своя смѣтка парни вършачки и да ги използва само, тогазъ въпросътъ е рѣшенъ, самъ по себе си, но ако дружеството иска да приучи земледѣлцитѣ на машинната работа намъ ни се струва, че то би направило много добрѣ, ако купи вмѣсто 2 парни вършачки — 10 гепелови, каквито сега има

много усѣвършенствувани отъ нѣкой земледѣлчески акционерни машинни фабрики. Производителността на гепеловитѣ вършачки е приблизително еднаква съ онази на парнитѣ.

Гепеловитѣ вършачки ще можтѣ да се распространжтѣ въ по-голѣмъ размѣръ прѣди всичко, защото сж евтени, а друго, че гепела ще може да се употребѣи отъ притежателя си за движение на малки машини, когато локомотила неможе да намѣри никакво употребление въ малкитѣ стопанства. Друго едно прѣимущество, което иматъ гепеловитѣ вършачки у насъ, е че тѣ можтѣ безъ много разноски да се прѣкарватъ отъ едно мѣсто на друго, отъ единъ баиръ на други. Послѣдното обстоятелство трѣбва да се вземе въ съображение при въвежданието на машината вършачка у насъ, защото нивитѣ на нашитѣ земледѣлци сж распокжсани и машината трѣбва да се прѣкарва отъ едно мѣсто на друго, което при парнитѣ вършачки е много трудна работа.

Една гепелова вършачка, която може да се движи съ три или четири конски сили теслимъ въ Никополъ струва 2260 лева, като се смѣта гепела, съ количката си, вършачката на колела, три гладки колелета въ резерва, покривъ, когато машината не работи, ремици и др. резервни части. За тази цѣна може да се достави машина, която чисти хранитѣ, само, че не ги дѣли на качества. Ако прѣдположиме, че дружество „Нива“ достави въ нѣколко села по една такава машина, то дали ще постигне цѣльта си? Споредъ насъ дружеството ще използва вложениитѣ си капиталъ въ гепеловитѣ вършачки въ такъвъ размѣръ, както и ако бѣ вложило въ парни, отъ една страна, а отъ друга то ще популяризира по скоро идеята за машинно производство, съ което разбира се, дру-

жеството ще постигне гонимата цѣль. Само съ въвеждането на подобни машини дружеството ще подобри материално общата маса земледѣлци, иначе съ другитѣ вършачки това е твърдѣ трудно. За дружеството обаче и въ единий и въ другий случай е безразлично.

Пунктъ 11-й, *ще прѣпоръчва на земледѣлцитѣ увещанието и обработванието на нови земледѣлчески растения и спидби; ще имъ доставява за тяхна смѣтна потребнитѣ сѣмена и орджия и ще имъ дава нужнитѣ свѣдѣния и наставления по обработванието, употреблението и продажбата на произведенията“.*

Отъ пръвъ погледъ излиза, че въвеждането и даване наставления по отгледванието на нѣкои нови култури за подобрието на земледѣлието въ Плѣвенска околия, не е работа на дружество „Нива“, ала е на Земл. Надзирателъ, обаче трѣбва да признаеме, че земледѣлието въ извѣстенъ край може да се развие много по-правилно и по-бърже само тогазъ, когато вземе грижата за това частната инициатива. Да напечати дружество „Нива“ една или двѣ брошурки, или просто наставления съ които да освѣтли земледѣлцитѣ — свои членове върху прѣимуществото на една или друга култура не ще се повлече дружеството въ загуби, а на напротивъ ще подпомогне морално за подобрието положението, ако не за обогатяванието на своитѣ членове. Напримѣръ нѣма ли да бждатъ Комаревчене благодарни, ако дружеството вземе инициативата да ги подбутне да си основатъ люцернови ливади съ слѣдующата смисълъ: Нивитѣ около рѣката „Витъ“ да се раздѣлжтъ на двѣ части. Едната частъ отъ тѣзи ниви да засѣжтъ съ люцерна и цѣли 8 години да ги използватъ като ливади, а сѣтне като ниви. Когато започнатъ да цепжтъ люцернището на другата половина, да има вече едногодишна люцерна, която пакъ ще използватъ 8 години и така да се използватъ тѣзи равнини за винаги: 8 години да сж засѣти съ люцерна, а другитѣ 8 години съ житни растения. Ний вѣрваме, че ако дружеството дѣйствува, частно за Комаревчени, въ това направление ще постигне своята цѣль въ много скоро врѣме отъ една страна, защото това село се нуждае отъ храна за добитѣка си, а отъ друга страна, че люцернищата въ купъ могатъ много по лесно да се запазжтъ, отъ колкото ако бѣхж на распрѣснато.

Ако се съгласимъ, че въ Комарево ще може да се прокара тази идея, то нека допустнемъ, че въ друго село ще се прокара съ голѣма сигурност отгледванието на, кръмното цвѣкло, картофитѣ, на захарното цвѣкло и т. н. други култури, които ще подобриятъ положението на земледѣлеца, а единъ пътъ постигне ли се това, то и дружеството ще прѣуспѣва, тѣй като то ще кредитира сигурни лица, което пъкъ косвенно ще влия върху една по голѣма печалба.

Твърдѣ е възможно, че нѣкой ще съпрѣкае дружеството въ това, че се завзема за работи, които направо принадлежжтъ въ обязанноститѣ на Земледѣлчески Надзирателъ, или пъкъ на други нѣкои лица, които сж длѣжни да обясняватъ на земледѣлеца прѣимуществата на поединенитѣ култури, но прѣди всичко пъкъ да признаеме, че нашия селенинъ сега за сега има пълна вѣра на оногози, който му дава пари, когато всички други длѣжностни лица, обяснява си селенина, че ходжтъ отъ село на село да си намѣржтъ работа, защото иначе държавата нѣма да имъ плаща, а гладенъ да се спи е невъзможно, разбира се това е една крайностъ, но е вѣрно. Собствено въ каква смисълъ ще започне дружество „Нива“ да дѣйствува за въвеждането на нѣкой нови по доходни култури въ нашето земледѣлие това ний не знаеме, но по всѣка вѣроятностъ, то ще обмисли този въпросъ доста обстоятелствено, а тогазъ чакъ ще започне прилаганието на идѣитѣ си.

Колкото се отнася до доставката на разни сѣмена отъ страна на дружеството на земледѣлцитѣ, споредъ насъ това е една похвална мѣрка стига само дружеството да свърже отговаряющи условия съ фирмата отъ която ще доставява подобни, та да не би да продава на своитѣ членовѣ нежълняемо сѣме.

Както се вижда въ пунктъ 11 се прокарва още и идеята за продаванието на земледѣлческитѣ произведения, но понеже въ по-прѣдишнитѣ номера на вѣстника си, сме говорили по това, то сега считаме за излишно да прѣповтаряме прѣимуществата на общото продаване на земледѣлческитѣ произведения, а ще разгледаме 12-й пунктъ отъ чл. 3.

Дванадесетий пунктъ отъ чл. 3, гласи, както видѣхме по прѣди така: *ще събира свѣдения за полученитѣ резултати отъ разнитѣ нововъведени растения, орджия и машини и ще ги съобщава на своитѣ членове за знание.*

Въ този пунктъ се съглежда една чисто морална подкрѣпа, стига само управлението на дружеството да има възможността да събира подобни свѣдения.

За да може земледѣлеца да въведе нѣкоя нова култура въ своето стопанство прѣди всичко той трѣбва да направи опитъ да ли това, или онова растение ще може да расте въ района на неговото стопанство, той трѣбва да има на разположение цѣль редъ години за да може да установи вискателността на извѣстно растение, което земледѣлеца незнае, а би било желателно да се въведе въ сѣидбообратний му планъ. При произвеждането на подобни опити се рискува твърдѣ потребно врѣме и значителна сума, а по нѣкогажъ даже е и невъзможно да се дойде до нѣкакъвъ край, тѣй като земледѣлеца нѣма тази подготовка, която е потребна при подвеж-

данието на подобни опити, затова именно дружеството „Нива“ нѣма да направи злѣ ако освѣтлява земледѣлцитѣ — свои членове върху нѣкоя култура, като имъ прѣпраща резултатитѣ отъ опититѣ. Желателно е щото дружеството да провѣри по каквѣто и да билъ начинъ опита, и слѣдъ като се увѣри, че дѣйствително опита по въпросното растение напълно отговаря на мѣстнитѣ условия тогазъ чакъ да го прѣдаде въ ржцѣтѣ на членовѣтѣ си.

Така сжщо е и за машинитѣ. Не е така лесно да убѣдишъ земледѣлеца да купи една каквато и да била машина да я опита, а че ако се укаже незгодна да я захвърли. Трудно е така сжщо за единъ частенъ чиновникъ, който нѣма зимание — даване съ земледѣлеца да го убѣди да вземе друга нѣкоя машина при всѣ, че той е напълно увѣренъ въ нейнитѣ добри страни, когато дружеството може да направи това много лесно, но стига само да има свръзка съ нѣкоя опитна станция, или да има случай да опита то самата машина на мѣсто.

Отъ всичко казано до тукъ излиза явно споредъ насъ, че ако дружество „Нива“ подеме съ присърдце тази работа вѣрваме, че ще постигне до извѣстна степенъ своитѣ прѣднамѣрения, но това остава вече работа на дружеството, а ний отъ своя страна желаеме щото при прокарването на тѣзи си идеи дружеството да има за девизъ: „опитвай всичко и прѣпоръчай на земледѣлеца само това, което е полезно“.

III По кършене.

(Продължение отъ брой 2-ий).

На 22-ий Май копахъ. Ластаритѣ бѣхъ на 50—60 см. височина.

На връщание вървѣхъ изъ тѣснитѣ пѣтеки на лозята и гледамъ на прѣдѣ си едно лозе съ ниски ластари — дрѣбно. Зачудвамъ се и отивамъ къмъ него. Мислѣхъ: да не е болно или пъкъ късно рѣзано? — не е. Какъ тѣй да се разболѣе цѣлото лозе еднакво, а другитѣ наоколо здрави!

А късно рѣзание не правѣтъ нашитѣ селени. Гледамъ всичкитѣ му ластари еднакво високи, като че е косено отвърха. Спомнихъ си че е кършено. И тозъ добъръ — си рѣкохъ — Той баятъ прибързалъ.

Азъ се заинтересувахъ и като си отидохъ испитахъ кое е това лозе. То да бжде на Сватъ Дека. Намирамъ го една вечеръ въ кафенето и го попитвамъ.

— Абе, Сватъ Деко, ти какво си направилъ съ лозето си, алалемъ си го кършилъ?

— Защо? Покършихъ го, да се махне една бела, че подирѣ ще излѣзе копанъ на мисирп. То едно ли е я?

— Че не е ли рано? Много-рано си го покършилъ и ниско.

— А, нищо! То пакъ ще искара и ще стигне.

— Ще стигне ама, то отслабва тѣй. И пакъ съ хората ще трѣбва да кършешъ: то ще расклони че, неможешъ го окърши.

— Да става каквѣто ще, азъ нали го кършихъ веднѣжъ, отбихъ едно гайле.

Съ тѣзи думи той ме напусти.

— Не става тѣй то, другъ пѣтъ да не кършешъ толкозъ рано, че се разваля — казахъ подира му и си трѣгнахъ по работата.

Слѣдъ една седмица отъ това, хората ударихъ пакъ изъ лозята: кои да досѣбиратъ останѣлата прѣчка, кои да кършатъ. Азъ си гледахъ другата работа.

Една вечеръ ме срѣщна на улицата съсѣдѣтъ ми Бай Пенчо и ме пита:

— Абе, даскале, ти кога ще си кършешъ лозята, или чакашъ нѣкой вѣтъръ да ги окърши отъ дъното?

— Че, рано е още Бай Пенчо. Вий кършитѣ сега но бързате тука. Трѣбва по-късно.

— Защо по-късно, нали ще го исчесне вѣтъра?!

— Щѣлъ да исчесне вѣтъра десетина прѣчки — нищо отъ това. Може да нѣма скоро вѣтъръ и нищо не ще се исчесне. А тѣй вий разваляте всичкото.

— Защо? Какво санкимъ ще му стане?

— Лозита още не сж цѣфтели, та като се кършатъ прѣдъ него, изрѣсаватъ се.

— Изрѣсаватъ ли се? Че нали всѣка година всѣ тѣй ги кършемъ, защо не сж се изрѣсавали?

— Забѣлѣзвалъ ли си рѣдки гроздове?

— Че рѣдкото си го има винѣги, то сичкото неможе да завърже.

— Има го, ама то става отъ рано кършено. Става и отъ дѣждъ, когато се случи да вали въ врѣме на цѣфтенето, става и отъ вѣтъръ, но и отъ раното кършене.

— Знаешъ ли? Ти като знаешъ направи да видимъ. Ний правимъ както знаемъ отъ бацитѣ си.

— Се е добрѣ да послушвате нѣкого, който знае, ами още веднѣжъ ще го кършите ли? — запитахъ азъ макаръ и да знаѣхъ, че не му даватъ да мрѣдне нагорѣ.

— И еднѣжъ и дваѣжъ, и колкото пѣти израстне.

— Не трѣбва често да го кършите, защото се расклоня много и засѣнча, а грозде на сѣнка, знаемъ, не става.

— Ний гледаме да не избуи, да го исчесне вѣтъра, че друго кой му мисли, че се изрѣсавало или зашумявало.

Тѣй се раздѣлихме.

Минахъ се още дестина дни, другитѣ лозари покършихъ втори, а нѣкои и трети пѣтъ, а въ моето лозе стърчатъ ластари съ 70 — 80 см. дължина. Една вечеръ вървѣхъ изъ улицата на селото и се спирамъ при 7 — 8 селяни, събрани на пѣтя. Тамъ бѣше и Бай Пенчо. Още не съмъ се отбилъ и почнахъ нѣкои отъ тѣхъ да ме повикватъ и ми говорѣтъ съвѣщателно:

— Бе, хей, даскале, туй лозето нѣма ли да го кършешъ, ще го искърши нѣкой вѣтъръ. Гледамъ днесъ коджамити избояло.

— Не се грижете за моето лозе — имъ отговорихъ азъ — азъ нѣма да го кърша.

— Ами какъ тѣй не кършено, нали ще испада то по земята?

— Азъ ще го вържа и то ще стои право.

— Съ какво ще го вържешъ? — запитвахъ нѣкои.

— Съ лико, съ канапъ, съ каквото намѣриж.

— Че ще узрѣе ли гроздето му тогава? Нали се кърши да заякне пръчката, да узрѣе по-добрѣ.

— Азъ ще ви кажа, че като не е кършено по-яко ще стане и ще даде по-добро грозде.

— Защо тѣй, — пита единъ, — нали като се прѣ-кърши пръчката, спира се млъзгата и тя по се усили?

— Заяква пръчката и не пада, но не става по-силна да даде по-хубаво грозде, защото тя пакъ искарева и съ 2 — 3 клона; тѣй че вмѣсто единъ, тя ще храни нѣколко, отъ което ще ослабне още повече. Освѣнъ това става много сѣнка.

Тѣ взехъ да се споглеждатъ и да се питатъ съ очи: „какъ ти се вижда?“ Бай Пенчо тогива проговори: „тозъ нашия даскалъ ме оплаши веднѣжъ съ думи: той ми казваше, че лозята се изрѣсвали като се кършели прѣзъ цѣф-тението и други още работи. Той се напотивъ на хората върви“.

— По граждански щѣ ни учи да ги работимъ — обади се другъ.

— То хубаво всичкото, дѣт го казва, ами не можемъ го направи, не е то за насъ, то е за хора гдѣто нѣматъ друга работа — изрази се другъ, който до сега слушаше и не отваряше уста.

— Може, какъ не може — отговарямъ азъ — „всичко е на човѣшка рѣка“, само иска малко повече трудъ и внимание. Пъкъ то ще те възнагради двойно. Най простото нѣщо като не знаешъ какъ да го направишъ, не му се вижда и берекетя.

— Е, то е тѣй, „всѣка работа си иска мастора“ — потвърди сѣщій.

— Добрѣ, да оставимъ туй, ами знаете ли защо хвърля лозата прѣгроздникъ (второ грозде)? — Мълчатъ. Я ми кажете гдѣ хвърля лозето прѣгроздникъ: на първата пръчка ли, или на втората слѣдъ кършенѣето.

— На втората, — отговорихъ нѣколко отведижъ.

— Е, щомъ е тѣй, ако не кършемъ ще има ли прѣгроздникъ? Нѣма да има, разбира се. Прѣгроздника става, защото като покършемъ рано искараватъ нови клончета пакъ съ рѣса и даватъ второ грозде, което като по-подирно остава зелено; но защото то се храни на смѣтка на първото, което беремъ за вино, то остава слабо и незозрѣло. Ще видите по-нататкъ ще има ли моето лозе прѣгроздникъ.

— Добрѣ, направи да видимъ, — отвърна Бай Пенчо.

— Направи да видимъ и този мурафетъ отъ тебе, — обадихъ се други.

Азъ си заминяхъ.

На слѣдующий день подукиж силенъ вѣтъръ. Всички, които знаехъ моето лозе некършено рѣкохъ си: „На даскала лозето го искърши вѣтъра“. Па и азъ се поуплашихъ. Дѣйствително, че бѣхъ огъенѣлъ съ вързанието. За щастие, когато отидихъ на слѣдующий день, намѣрихъ едва десетина пръчки свалени.

Бѣше 5-й Юний, когато бѣхъ на лозето съ лика въ рѣцѣ — прѣвързахъ. Минава селенинъ отъ чуждо село.

— Помози Богъ.

— Далъ Богъ добро.

— Какво го мѣчешъ тѣй?

— Рѣкохъ да го попрѣбера, че много се распрѣчкало.

— Ами защо не го кърши?

— Сега другъ такъмъ ще я караме. Азъ не ги кърша, а ги вържа.

— Защо не ги кърши!

— Защото отъ кършенето лозата отслабва и си прави сѣнка.

— А защо ги вържешъ?

— Да не прѣчи, кога го копаж, да не пада.

— Че кога ще стане то тѣй.

— Скоро става то: за единъ день може да се извържатъ 2 — 3 дюлюма.

— Не съмъ правилъ таквось нѣщо, не знажъ какъ е. Съ тѣзи думи той си замина. (Слѣдва).

Едно мнение върху статията „Нѣколко думи за ползата отъ земледѣлческитѣ вѣстници и списания, които се получаватъ въ общинскитѣ управления“.

(Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ брой XX год. II.)

Всѣкой, който е челъ статията подъ горното заглавие, не може отъ да не се замисли върху нея. Мисълта, която е вълнувала автора и — распространение на знания между нашия селенинъ за по-добро ступанисвание, чрѣзъ сказки, вѣстници и списания — негрѣбва и не може отъ да не обърне вниманието на всѣкиго и бжде равнодушенъ къмъ нея всѣкой, комуто е близко до сърдцето по-скорошното по-вдигане на економическото ни положение въ земледѣлческо отношение; а още повече на учителитѣ, свършили по-земледѣлнето, които, вървамъ, че въ проповѣдитѣ си съ „думи“ за по-добро стопанствование, не посрѣщатъ никакви др. резолтати и отзиви, освѣнъ най-явно недовѣрие, подигравки и смѣхъ. Та и мислимо ли е съ голословия (земледѣл. вѣстници, списания и сказки) да се боримъ съ наивния си селякъ и му вдъхваме убѣждения за нововъведенията по ступанството му?

Ето въпросътъ, по който се осмѣлявамъ да дамъ нѣкой мой фактически възражения.

Авторътъ, между другото, което казва въ статията си, забѣлѣзва още, че земледѣлческитѣ списания и вѣстници, получени въ общинското управление по селата, вмѣсто да се четжтъ, арестуватъ ги, за да не виджтъ бѣлъ день; така щото, този отъ селенинъ, който би се заинтересувалъ да прочете нѣщо отъ тѣхъ, то даже не ще знае, че се получаватъ такива списания въ общината, а за да можжтъ да принесжтъ нѣкаква полза, той апелтира къмъ народния учител, който, като изиска имеющитѣ въ общинското управление земледѣлчески вѣстници и списания, да ги прочита на населението въ празнични дни, като сѣщеврѣменно мѣчно-разбираемитѣ статии за селенина растѣякува. Освѣнъ това, казва сѣщия, добрѣ ще е, ако учителитѣ давахъ въ празничнитѣ и недѣлни училища и нѣкои сказки съ земледѣлческо съдържание.

Впрочемъ, исказаното отъ г-на Ш-овъ въ статията си въобщо, е свършенно вѣрно и противъ, което не съмъ, но изискванието му — да убѣждаваме нашия селенинъ за по-добро (рационално) ступанствование съ сказки, вѣстници и списания — е повече отъ самооболщение. Защо да

се мъчимъ съ голи думи да убъждаваме едно общество, което още се придържа у старото и отъ което за дълго още не ще се отдѣли, едва ли би се постигнало нѣщо цѣлно — повече отъ съмнително си е — затова би трѣбвало за сега още да работимъ по съвсѣмъ другъ пѣтъ — опитътъ. Но да допустнемъ, че ще може да се постигне нѣщо и по начина, прѣпоръчваемъ отъ г-на Ш-овъ, само че не днесъ за днесъ, понеже нѣма у насъ още оная срѣда (почва), на която успѣшно би градили и кули въ въздуха. — Да, още прѣждевремено си е, да се популяризирватъ нововъведения по земледѣлието у насъ чрѣзъ сказки, вѣстници и списания защото селското общество у насъ още се отнася хладнокрѣвно и недовѣрчиво къмъ опита и личния примѣръ, а камо ли да не си остава равнодушенъ и къмъ голословията; при това и да мислимъ, че ще можемъ да го заинтересуваме, въ случай на подобната си дѣятелность, съ блюдкавитѣ си и безсолни фрази (думи)!

Какъ може да се интересува той отъ едно нѣщо, отъ което той, отъ наивность го кажи или невежество, разбира, че нѣма никаква полза? И при такова едно състояние на интелекта му да идемъ да се мъчимъ, за да го правимъ въсприемчивъ за всичкитѣ нововъведения по стопанството му съ сказки, вѣстници и списания, които не ще наситатъ неговата наивна и убѣдняла душа!... Той да иска да посѣщава подобнитѣ събрания и да иска да бжде въсприемчивъ къмъ расправяното му нѣма още она умственъ багажъ, съ който, тъй да кажъ, би билъ въ състояние да разбере растълкуваното му за истинско, както и да може да направи изборъ на материала, който ще му се, да си кажемъ по право, натъква въ главата голословно — само съ голитѣ факти на чуждитѣ или наши автори.

Но, като за оправдание, нѣка спомѣнъ, още, че това би било възможно, но ако селенина не се влияеше още отъ нѣколко обстоятелства (главата му пълна все съ земање, даване, полици, записи, че и сѣдеб. приставъ), както и отъ частнитѣ елементи (попа, кмета, писара и по-интелигенцията въ селата), които вмѣсто да помагатъ тѣ припятствуватъ; като признаватъ земледѣлческитѣ дружества за сънъ и социализъмъ, а за всичкитѣ др. нововъведения по земледѣлието се произнасятъ за невъзможни — идеални у насъ. И, като за фактъ, на това тѣхно твърдение, нѣка читателитѣ, за увѣрение, вникнатъ по дсбрѣ съ какво се занимаватъ въпроснитѣ и какви вѣстници получаватъ и четятъ.

Освѣнъ политически, никакви други, ще кажъ азъ, като вѣрвамъ, че мнозина ще потвърдятъ същото. Има и да се получаватъ отъ нѣкои земледѣлчески вѣстници и списания, но да ли се прочитатъ тѣ, когато политическитѣ вѣстници се четятъ съ такава увѣренность и страсть, щото не може и да бжде повече.

Азъ съмъ билъ исканфузенъ, когато съмъ имъ заговарялъ, че четението имъ отъ политическитѣ и др. вѣстници едва ли би имъ помогнало толкова въ земледѣлческия поминъкъ, отъ колкото, ако бѣхъ получавали нѣкой отъ земледѣлческитѣ ни вѣстници, списания, или книжки по земледѣлието, като при това съмъ имъ сравнявалъ и цѣната, която при политическитѣ вѣстници е двойна, тройна, даже и четворна, отъ колкото тая на земледѣлческитѣ ни вѣстници и списания. Но все едно, че съмъ го казвалъ това на дър-

во, понеже тѣ млчахъ и си струватъ углушки; но да те пази Господъ, въ случай, че повторно имъ напомнишъ — дигатъ олелия до небото съ своитѣ наивни заключения.

Тѣй или инѣкъ, всѣкой е свободенъ да гледа свѣта съ своитѣ очила, но испиталитѣ се въ обществото трѣбва да се съгласятъ съ менъ и признаятъ голословната дѣятелность за безплодна и не дѣятелна. А на не опиталитѣ се, во главе г-нъ Ш., ще кажъ, да не изисква онова, което самъ не е направилъ (опиталъ), *защото вмѣсто да испишемъ вѣжди, да не извадимъ очи.* *) Винаги съ голословната си проповѣдь, безъ съмнено, ще прѣдизвикаме още по-големо недовѣрие и най-послѣ омраза отъ селенина, вмѣсто да му бждемъ полезни.

Пишущий тия редове съмъ испиталъ лично резултата отъ голословната си дѣятелность, така щото противъ свѣстно ще ми е да дѣйствувамъ вече съ голи фрази, когато съмъ се увѣрилъ, че никога нѣма да се постигне цѣльта съ краснорѣчието всрѣдъ земледѣлческото поле, а нагледностьта, която дѣйствува на очитѣ и прави селенина по-внимателенъ, слѣдователно и по-въсприемчивъ къмъ нововъведенията. (Слѣдва.)

Неприятелитѣ по тютюна въ испитателното поле при Държав. Винарско Земледѣлческо училище прѣзъ 1897 година.

1) Които повреждатъ разсада.

1) Попповото прасе, конощипъ (*Crylotalpa vulgaris*). Това насѣкомо принадлежи къмъ родътъ правокрили (*Orthoptera*). Тази година конощипа причини голѣми поврѣди на разсада въ парника (джамлъка); нѣколко сантиметра на дълбочина въ почвата той ходи подъ земята, гдѣто прѣяжда всичкитѣ корени, които му се попаднатъ по пѣтя. Слѣдъ нѣколко часа прѣяденитѣ тютюнови стъркове започватъ да увѣхчатъ. Отъ 1 1/2 квадратни метра, пространство на което засѣхме 1 1/2 гт. сѣме едвамъ останяхъ 74 здрави растения и то повечето по краищата на джамлъка, а всичкитѣ други бѣхъ унищожени.

Понеже конощипа е обще-известно насѣкомо то затова подробното му описание ще изоставиме, а ще се ограничиме да запознаеме интересующитѣ се съ мѣркитѣ, които трѣбва да се употрѣбятъ за истрѣблението му.

Най-радикалното срѣдство, което се употрѣбява противъ конощипа се състои въ слѣдующето: въ срѣдата на джамлъка се ископава единъ трапъ около 1 крачка дълъгъ, а пѣкъ широкъ, колкото е широкъ джамлъка. Дълбочината на трапа трѣбва да бжде най-малко, колкото е дълбокъ парника; колкото по-дълбоко се копае толкозъ е по-добрѣ. Въ този трапъ сега се нахвърла прѣсенъ конски торъ на пластове по 25 см. на дъл-

*) Толкозъ повече прѣдставено това само на учителя, който безъ съдѣйствието на нѣкой околни фактори (кмета, попа, писаря и по интелигенцията въ селото), да може да постигне нѣщо — повече отъ глупаво си е подробно твърдение.

бочина, така щото между всѣкой пластъ се хвърлят по 30—50 кокурузени потоцени въ спиртъ зърна. Така съ конски торъ ще се пълни трапа до като достигне на равна височина съ стария конски торъ, съ който е напълненъ парника. Пластоветъ отъ конски торъ трѣбва да се притъпчатъ. Върху притъпкания конски торъ сега се посипва единъ пластъ отъ 20 см. съ хубава градинарска земя, въ която се засѣва ряпица. Спиртовитѣ кокурузени зърна отъ една страна примаватъ коноципитѣ, а отъ друга тѣ намиратъ по сочни корени на ряпицата и напускатъ тютюновитѣ парцелки отъ двѣтѣ страни на парника.

Щомъ като се извади тютюневия расадъ джамлъка трѣбва да се напълни съ вода, която испъжда находящитѣ се тамъ коноципи. Слѣдъ като исплуватъ коноципитѣ надъ водата, тѣ се събиратъ и се умъртвяватъ.

II Неприятели, които повръждатъ листата на тютюна.

1) Thrips tabaci.

На 15-й Августъ 97 год. забѣлѣзахме, че тютюна въ испитателното поле е нападнатъ отъ едно насѣкомо, което въ този си стадий намъ небѣше ни извѣстно. Да забѣлѣжиме това насѣкомо, което отъ начало на развитието си е много малко и чакъ като чловѣкъ се взрѣ внимателно може да го види съ просто око, ни накара слѣдующето обстоятелство:

На 18-й Августъ брахме тютюновата паруелла. Листата оставихме да лѣжатъ три дена на купчинка въ кабинета, прѣзъ което врѣме тѣ прѣкарвахъ първоначалната ферментация. На третий день т. е. на 20-й сѣщий мѣсець прѣгледахме тютюновитѣ листа и забѣлѣзахме голѣма частъ отъ тѣхъ започнали да почерняватъ, при всѣ, че на тѣхъ треперѣхъ десятки рѣцѣ.

При прѣглежданието на листата се забѣлѣжи, че загиванието започва отъ къмъ главата и второстепеннитѣ жили къмъ между жилията на листа. Слѣдъ прѣглежданието на пожълтелитѣ и загнилитѣ листа съ цѣль да си обясниме причинитѣ за загиванието, забѣлѣжихме, че това отъ тѣхъ нищо неможе да се установи, тѣй като тѣ бѣхъ изгубили естественната си боя, затова се отправихме къмъ тютюновата паруелла въ испитателното поле, гдѣто върлуваше насѣкомото. Отъ прѣвъ погледъ листата на тютюна изглеждахъ здрави, но като обърнахме листата отъ долната страна забѣлѣжихме, че покрай жилкитѣ епидермиса на листа е разрошавенъ; той изглеждаше като че ли е нападнатъ отъ переноспора (балсара) отъ нѣколко микроскопически прѣпаратъ се установи, че разрошаванието на епидермиса не е станало вслѣдствие нѣкой криптогамически паразитъ. Само въ единъ прѣпаратъ забѣлѣжихме една спора отъ рѣжда, която по всѣка вѣроятность е прѣнесена тамъ отъ вѣтъра.

На 20-й Августъ прѣгледахме листата на нѣколко стърка тютюнъ, гдѣто забѣлѣжихме, че въ разрошавений епидермисъ близо до здравитѣ части на листата се намиратъ малки въздългнесте жълтеникаво—блѣдозеленикави ларвички, които не бѣхъ по-голѣми отъ 1 мм. Отъ день на день ларвичкитѣ се умножавахъ и увеличавахъ, така щото къмъ 23 Августъ тѣ бѣхъ много на брой, а освѣнъ това достигахъ на голѣмина до 2 мм. На 27-й сѣщий забѣлѣжихме подъ микроскопа, че това насѣкомо има вече крила, въ които си стадий то най-лесно се опрѣдѣля. Опрѣдѣленията които направихме ни показахъ, че това насѣкомо спада къмъ отрѣда Orthoptera — родъ Thrips. Прослѣдихме нѣколко нѣмски съчинения, по въпроснитѣ насѣкоми и ненамѣрихме никдѣ да се говори за насѣкомо отъ тази група, което да напада тютюна.

Говори се за Thrips sambuci, че напада боба, розата и др. нѣкой земледѣлчески и диво растящи растения, но отъ обиколкитѣ, които правихме около тютюновитѣ плантации при Плѣвенъ, и при най-внимателно прѣглеждане на буренитѣ около тютюновата паруелла въ испитателното поле се указа, че този Thrips, който е нападналъ тютюна неживѣе на *никое друго растение освѣнъ на него*, заради което го отбѣлѣзахме подъ името Thrips tabaci. По всѣка вѣроятность това е сѣщото насѣкомо, за което говори профессоръ Линдемманъ въ брошурата си „Описание на врѣдителнитѣ насѣкоми по тютюна въ Бесарабия, а може би, че е сѣщото, което описва Г. В. Паловцовъ. Насѣкомото, което описва Г. Паловцовъ се схожда по начина на врѣдата, която прѣнася съ това, което върлува по тютюна въ насъ, само той го отнася къмъ отрѣда „въшки“, а не къмъ—„Orthoptera“.

Описание на Thrips tabaci.

Thrips tabaci се явява само въ влажни и топли години, прѣзъ които недухатъ силни вѣтрове; повечето напада тютюницата въ ниски мѣстности отъ колкото на баирититѣ. Женскитѣ насѣкоми сѣ по-голѣми отъ мъжкитѣ; тѣ снасятъ яйчицата си по отдѣлно въ разрошавший епидермисъ близо до главната жила. Подиръ 1—1½ недѣли отъ положенитѣ яйчица се излупватъ малки зеленикаво-жълти ларвички, които, пѣкъ въ расстояние на 1—1½ недѣли се прѣобличатъ четире пѣти. Подиръ третото прѣобличание малкитѣ ларвички получаватъ дѣбели тоягообразни крилца. Слѣдъ четвъртото прѣобличание тоягообразнитѣ крила се промѣняватъ въ свършенни, които приличатъ на нарѣзанъ палмовъ листъ. Прѣзъ това врѣме когато насѣкомото получи свършенни крила врѣди най-малко, тѣй като то прѣкарва периода на развитието си въ форма на какавида. Това врѣме трае отъ 8—10 дена. 6—8 дена отъ като насѣкомото получи свършенни крила то достига зрѣлото си развитие и започва да произвѣжда но-

ва генерация. *Thrips tabaci* живѣе даже и при 0° температура.

Причини по които загива листа на тютюна още третия денъ.

Слѣдъ като кожата (епидермиса) на листа се нарани отъ челюститѣ на ларвата, той тутакси пуца пластически (камбиаленъ) сокъ, който има за цѣль да загои раната. Загосенитѣ рани на отдавна наеденитѣ листа се познаватъ и съ просто око. Подъ микроскопа новата кожа (епидермисъ) заедно съ гъбовий паренхимъ се отличаватъ отъ старий по това, че се състои отъ разбърканъ пластъ килийки, както и въскрой младъ камбиаленъ пластъ е богатъ на бѣлтъчни вещества, които загиватъ много бърже и прѣдаватъ гниението на другитѣ листа.

Листа, които сж повредени отъ ларвата на *Thrips*-а и не сж успѣли да загинатъ образуватитѣ рани, обикновенно не загиватъ; тѣ прѣкарватъ първоначалната ферментация много правилно, но винаги отъ двѣтѣ страни около жилитѣ имъ се забѣлѣзва по една бѣлѣзникаво-синкава ивица.

Противъ това насѣкомо едва ли може да се употреби нѣкакво срдство, тъй като всичкитѣ до сега познати срдства повреждатъ качеството на тютюновитѣ листа и

2. *Sphinx quinquimaculatus*. При прѣкопаванieto на тютюновата паруелла и нѣкои за житнитѣ растения забѣлѣжихме още рано прѣзъ пролѣтѣта дълги кестеняви ларви, отъ които къмъ края на м. Априлий изхвъркна съвършено развита пеперуда.

Sphinx quinquimaculatus има дълъгъ спиралнообразенъ хоботъ, който пеперудата държи винаги свитъ изъ подъ устата си.

Прѣзъ цѣлото вегитационно врѣме незабѣлѣзахме тази пеперуда да е имала нѣкакви поврѣди на тютюна при всѣ, че я считатъ въ другитѣ страни много врѣдителна.

Запазване на тора и торението.

(Пробна лекция държана отъ Цвѣтко Пеневъ, кандидатъ за инспекторъ по лозарството въ Търновскій окръгъ. *)

Почитаемо събрание,

Знаж, че всинца сте земледѣлци, имате волове, конѣ, овце и др. домашенъ добитъкъ. Вие сте ходили по кхра, по ливадитѣ изъ между сѣненитѣ ниви и сте видѣли, че тамъ гдѣто е сраля вола или коня трѣвата е по-едра и черна, сжщо и житото е по-едро. Вие сте видѣли, когато жъните на нива, че тамъ гдѣто сж лежели воловетѣ, когато сте спали на нива, житото е много по-едро отъ другото и когато стигнете до него се напрѣдварвате, кой по-напрѣдъ да го ожени и да си направя вжже, та да свърже по-голямъ снопъ и вѣрвамъ, че ви е било драго, като гледате, че въ нивата ви има едро жито и си казвате на ума „защо не е всичкото ни жито все такова едро, та да наженемъ повече снопи“. Защо житото е по-едро

гдѣто сж лежели воловетѣ или добитъка? Защото сж наторили ще кажете вие, това мѣсто, а пъкъ, ако се натори всичката нива, то всичкото жито ще е всѣ така едро и ще ни даде повече зърно: нѣ слушайте какво ще ви кажъ. Азъ срѣщнахъ Бай Ангела цигуларина отъ селото Ресенъ, който бѣ ходилъ да оре на нива и го попитахъ добъръ ли е берекетя, тая година? — „А бе остави се даскале по четири пхти си орж нивитѣ на годината, но пакъ не го бива дрѣбно, ей такова, не може да си свърже човѣкъ снопъ, като хората, само тамъ гдѣто сж срали воловитѣ по-едро. — Е, защо е по-едро гдѣто сж срали воловитѣ попитахъ го азъ? — „Защото се наторило това мѣсто“. — Ами ако наторимъ всичката нива нѣма ли да стане житото едро, казахъ му азъ — „а бе ще стане, ама ние сме се научили да вземаме само отъ нивата, а да не торимъ, но виждамъ, че трѣбва да се тори, ако искаме да имаме добръ икинъ.“

Завчера отидохъ у Бай Иванови, ей тукъ до училището, като влѣзохъ у тѣхъ гледамъ изъ двора на всѣкадѣ расхвърленъ боклукъ и Буля Иваница го събира въ коша и го хвърля еѣ, тамъ на пхтя на бласото, гдѣто се качва кехаята да вика, та да го чуе цѣлото село. Азъ му казахъ а бе Бай Иване, защо си распелялъ така, това злато изъ двора си и го хвърляшъ на пхтя, ами не го искавашъ на нивата си? — „Какво злато те е патило тебе, това е боклукъ и да го хвърлямъ на нивата си нищо не се фйдосва, лани хвърлихъ на нивата си край село 2 кола отъ този боклукъ, ама нищо не станъ, само си трепахъ воловетѣ за пусто. — Като ми каза така Бай Ивановъ, азъ се обърнахъ къмъ плета въ градината му и видѣхъ, когато буля Иваница цапа ланата на биволицитѣ и кравитѣ въ плета и на падналитѣ ланна до плета искарали 2—3 стърка жито, но толкова едри и съ такива голѣми класове, па ги показахъ на Бай Ивана. Той ги погледна, па взе да ми се чуди и ми каза: — „наистина, че на тора житото ставало много едро, но моя торъ гдѣто го хвърлихъ на нивата си ще е билъ или извѣтрѣлъ, или все ще е имало едно що, та за това не може да ми стане житото едро“.

Гледайте какво ще ви кажъ, какво правятъ хората тора въ Русчукъ. Онази година, когато ходихъ въ селото Вода, което е близо тамъ до земледѣлското училище, като вървѣхъ изъ улицитѣ гледамъ на всѣкадѣ чисто, нѣма боклукъ никадѣ по пхтя распелянъ, както у вашето село. Видѣхъ на едно мѣсто напушали кираджий, но до гдѣ отида до тѣхъ, тѣ си впрѣгнахъ биволитѣ и заминяхъ, щомъ заминахъ кираджийтѣ дойдохъ двама трима хора съ кошове събрахъ всичкия боклукъ и го занесохъ у тѣхъ. Азъ попитахъ одного отъ тѣхъ, защо ти е този боклукъ бе байно, че го събирашъ отъ пхтя и носишъ у васъ, когато ние го хвърляме отъ дома на пхтя? Той ме погледна малко сърдито и ми каза: „ти нищо не знаешъ, това не е боклукъ, ами е злато“. — Ами гдѣ го сиивашъ сега ти това злато? „На торището“ — Бива ли да ти видя торището? „Бива, ела самъ.“ Азъ отидохъ и като влѣзохъ у тѣхъ гледамъ изъ двора на всѣкадѣ чисто и никадѣ не се види торище, като наближихме плѣвника му, току видѣхъ единъ четвъртитѣ трапъ неканъ въ усойната (демекъ подъ сѣнка) подъ единъ голѣмъ орѣхъ. Този трапъ отъ странитѣ бѣ извиданъ, като геранъ и замазанъ съ нѣщо. Въ трапа сивватъ всичкия торъ отъ воловетѣ, отъ конѣтѣ, отъ кравитѣ и го разриватъ да е равенъ отъ горѣ и най-подиръ го тѣпчятъ. Азъ го попитахъ, а бе баювата защо туряшъ всичкия торъ въ торището, а не го оставяшъ изъ двора распелянъ да се кхпятъ кокошкитѣ, както съмъ видѣлъ на друго мѣсто? Той ми каза, ти момче нищо не си знаешъ — Тукъ тора се пази да не извѣтрява и видишъ ли този геранъ въ него се събира пичочъта и водата отъ тора и когато исъхне отъ горѣ тора го поливаме съ нея и такава торъ, като я хвърлишъ на нивата и я разринешъ на всѣкадѣ еднакво и прѣорешъ нивата да се зарови тора да не извѣтрява, та на другата година, като посяшъ нивата да видишъ берекетъ ти казвамъ, пращятъ колата, като ги натоваришъ съ снопи“. И наистина ви казвамъ,

*) Публиката е прѣдставлявала селени отъ нѣкой село изъ Търновско.

че тамъ хората по-малко ниви иматъ отъ насъ, а по-много жи-
то получаватъ, ама защото си торятъ нивитѣ.

Когато си тръгнѣхъ отъ това село минѣхъ прѣзъ лозята му, но едно грозде ви казвамъ, та да не му се нагледа човѣкъ. Отъ всѣка лоза има да наберешъ по една кошница! Току тамъ ще излизамъ отъ лозята срѣщнѣхъ падаря и го попитахъ защо всичкитѣ лозя иматъ толкова много грозде, а нашитѣ нѣматъ когато и тѣ сѣж маносани както и вашитѣ? Той ме погледнѣ и позавърте съ глава и ми каза — „Ти момче приличашъ на даскалъ, ама нищо не си знаелъ, видишъ ли това лозе гдѣто има много черно грозде, негова съйбѣя го казватъ дѣдо Иванъ гайдарина, но той всѣка година, като бере гроздето докарва по 10 кола смѣсенъ торъ, па като дойде единъ день съ дечурлигата, па на всѣка главина по едно кринче торъ сипва и тогава зарива лозето, а пѣкъ онова е на дѣда Лазара кучия, той пѣкъ пращина сипва на кютюцитѣ, та за това нашитѣ лозя иматъ много грозде“. Когато бѣхъ въ с. Вода видѣхъ, че крушитѣ, ябълкитѣ и др. овощия иматъ много и едри, но рекохъ, че то е отъ мѣстото безбели, но когато отидохъ въ лозята видѣхъ, че и тамъ овощията иматъ още повече и то такива едри ви казвамъ, че една круша има 300 драма и съ нея има да се наядѣтъ двѣ дѣца! Азъ попитахъ падаря защо всичкитѣ ябълки и круши иматъ и така едри? Той ми отговори: „защото нашитѣ хора си торятъ овощнитѣ дървета съ смѣсенъ торъ.“ Най-подиръ си взехъ прошката съ пѣдаря и си тръгнѣхъ, като повървѣхъ малко видѣхъ близо до пхтя много хубави бѣхчи и се отбихъ та да си купѣ единъ алабашъ, та да има какво да ямъ изъ пхтя, когато отидохъ у бахчата, то чудо Ви казвамъ, зелето едро като крини, михлето се черви като божуръ, пиперя се жълтей като сминъ, а па за лука не питайте, то е толкова едрѣ, че двѣ глави ще дойдатъ 1 ока! Тамамъ тѣй се чуда и не мога да се начула на хубавия берекетъ, току видѣхъ, че единъ челякъ полива въ бѣхчата, а другъ сѣдижлъ гдѣто се отбива водата въ бѣхчата и като, че бута нѣщо, когато отидохъ при него видѣхъ, че до него стварени една камара смѣсенъ торъ, а той го взема съ рѣдѣ и пуца въ водата, а тя го носи въ лука и пиперя! Азъ го погледахъ малко па му казахъ, а бе хей челякъ защо стоишъ безъ работа и си играешъ да пуцашъ този торъ въ водата и да я мжитишъ! Той ме погледа, па се позасмѣ и ми каза „или азъ съмъ безъ работа, или ти си безъ работа, като си дошелъ да ме гледашъ.“ Послѣ ми каза „Видишъ ли това едро зеле, този хубавъ пиперъ, туй червено и хубаво михле, ако не пуцамъ този торъ въ водата, когато го поливаме нѣма да го бива за петъ пари“. — Е, че какво му помагате съ този торъ? — „Правимъ му шербетъ, като пуцаме тора въ водата и като се спрѣ водата въ фитаритѣ шербета се полива отъ земята и дава коветъ на захрето. — Като си свършихме приказкитѣ за тора съ този човѣкъ азъ си взехъ прошката съ този човѣкъ и си отидохъ.

(Слѣдва)

Извѣстяваме, че и за въ бждѣще агентъ на вѣстника ни остава г. Дамянъ Тодоровъ, комуто молимъ г. абонатитѣ ни да иматъ довѣрието му. Срѣщу внесени абонаментъ, той ще издава кочанни квитанции, които носѣтъ подписа на касиера ни — г. А. Гечевъ и печата на администрацията на вѣстника ни.

Въ редакцията ни се намиратъ за проданъ подвързани и не подвързани цѣли годишни течения отъ I и неподвързани отъ II годишнина на вѣстника ни, които прѣдставляватъ единъ цѣненъ материалъ за всѣки винаръ -- земледѣлецъ. Желаящитѣ да иматъ неподвързани течения, нека испратѣтъ въ редакцията 3 лева и 75 ст., а за подвързанитѣ 4 лева и 25 ст.

ОТКРИТА ПОДПИСКА НА 1898 ГОДЪ НА ЖУРНАЛЪ

XIV ГОДЪ ИЗДАНИЯ 1898 г. **НОВЪ** XIV ГОДЪ ИЗДАНИЯ 1898 г.

иллюстрированный двухнедельный вѣстникъ современной жизни политики, литературы, науки, искусства и прикладныхъ знаній

за 24 рубля

безъ всякой доплаты за пересылку премій, подписчики „НОВИ“ получаютъ въ 1898 году, съ доставкою и пересылкою за границу слѣдующія шесть изданій:

1) ЖУРНАЛЪ Н О В Ъ 24 выпуска въ форматѣ наибольшихъ европейскихъ иллюстрацій	2) Особый иллюстрированный ОТДѢЛЪ МОЗАИКА (24 выпуска), составляющий какъ бы самостоятельный журналъ но прикладнымъ знаніямъ, вмѣщающій въ себе 16 рубрикъ.	3) ЖУРНАЛЪ ЛИТЕРАТУРНЫЕ семейные В Е Ч Е Р А (Отдѣлъ для семейнаго чтения) 12 ежемѣсячныхъ книжечекъ романоу и повѣстей
4) ВОСЕМЬ Переплетенныхъ томовъ полнаго собранія сочиненій П. И. МЕЛЬНИКОВА (Андрея Печерскаго)	5) ЧЕТЫРЕ Переплетенные тома полнаго собранія сочиненій Вл. Ив. Даля (Казака Луганскаго)	6) ДВѢ РОСКОШНО Переплетенныя книги, формата in-folio, „Живописной Россіи“, посвященныя описанію МОСКВЫ и Москов. промышлен. обл.

ГODOВАЯ ПОДПИСАНАЯ ЦѢНА за всѣ выше-объявленныя изданія съ пересылкою за границу. **24 РУБ.**

Согласно почтовымъ правиламъ, за пересылку двухъ книгъ „Живописной Россіи“ ушлагивается только до русской границы Дальнѣйшая пересылка, производится за счетъ подписчика, при чемъ плата за нее взывается на мѣстѣ назначения по иностранному тарифу почтовому одновременно съ доставленіемъ книгъ. Разерочка платежа допускается, при чемъ при подпискѣ должно быть внесено не менѣе 6 руб.; остальные же деньги могутъ высылаться по усмотрѣнію подписника ежемѣсячно, по 3 руб. до уплаты всѣхъ 24 руб. При подпискѣ въ разерочку бесплатныя преміи высылаются только по уплатѣ всей подписной суммы.

КЪ СВѣДѢНІЮ ГГ. НОВИХЪ ПОДПИСЧИКОВЪ НЕ ПОЛУЧАВШИХЪ „Н О В И“ ВЪ 1897 ГОДУ.

Лица, не состоявшія подписчиками „НОВИ“ въ 1897 году и не имющія еще первой половины СОЧИНЕНІЙ АНДРЕЯ ПЕЧЕРСКАГО и первой половины СОЧИНЕНІЙ В. И. ДАЛЯ, могутъ, подписываясь на „НОВЪ“ въ 1898 году, получить первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій А. Печерскаго и первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій В. И. Даля. вмѣсто томовъ, издаваемыхъ въ 1898 году прежнимъ подписчикамъ. Вторая же половина сочиненій, какъ А. Печерскаго, такъ В. И. Даля, будетъ выдана етимъ новымъ подписчикамъ въ 1899 году, въ чемъ редакция теперь же и принимаетъ передъ ними обязательство.

Новые подписчики на „НОВЪ“ 1898 года, т. е. лица, не бывшія подписчиками на журналъ въ минувшемъ 1897 г., при уплатѣ за 1898 г. 40 рублей, вмѣсто 24 руб., могутъ получить въ 1898 г.

всѣ 14 томовъ полнаго собранія Андрея Печерскаго и всѣ 10 томовъ полнаго собранія сочиненій В. И. Даля, а также и тѣ двѣ переплетенныя книги „Живописной Россіи“, которыя выдавались подписчикамъ въ 1897 году; значить вмѣсто двухъ книгъ „Живописной Россіи“, они получаютъ четыре переплетенныя книги этого изданія и, вмѣсто 12 томовъ сочиненій А. Печерскаго и В. И. Даля, 24 тома.

Отъ г. г. болгарскихъ подписчиковъ подписка на „НОВЪ“ принимается у г. Хр. М. Златоустова въ Бургасѣ (Болгарея) и въ главной конторѣ периодическихъ изданій Товарищества М. О. Волофъ въ С. Петербургѣ (Россія) Гостинный дворъ № 21.

Подробныя объявленія высылаются изъ С. Петербурга бесплатно по первому требованію.